періоду відповідно на чисту фінансову позицію уряду і на чисту вартість уряду.

1. Операції бюджету з чистого кредитування (надання кредитів мінус їх погашення) впливають на фінансові вимоги. Тому їх можна поєднати з фінансуванням бюджету. Таким чином зміни у чистій фінансовій позиції уряду (фінансові активи - фінансові зобов'язання) будуть повністю відображені у групі операцій з фінансування. При порівнянні розрахованого даним способом показника дефіциту з дефіцитом загального бюджетного балансу можна вияснити розмір впливу бюджетних операцій, які проведені в поточному періоді, на фінансові активи і зобов'язання інших секторів економіки; а також, які зміни відбулись у чистій фінансовій позиції уряду в результаті здійснення операцій в цьому звітному періоді.

2. Придбання урядом нефінансових капітальних активів можна розглядати як довгострокове кредитування; реалізація таких активів представлятиме собою погашення довгострокових кредитів. Тому операції з нефінансовими капітальними активами можна включити до групи операцій з "кредитування мінус погашення" і віднести до фінансування бюджету.

Для повноцінного в економічному сенсі використання описаного вище порядку необхідно провести коригування на амортизацію і зміну вартості нефінансових капітальних активів. А це вже викликає серйозні операційні проблеми в бюджетному обліку.

У підсумку зазначимо, що розробка і використання на практиці капітального бюджету вимагає вироблення науково обгрунтованої концепції його побудови. Не можна ототожнювати капітальний бюджет і бюджет розвитку. Наявність капітальних видатків самих по собі не може бути виправданням дефіцитів. Важливо ретельно стежити за станом вже існуючих основних фондів та інших нефінансових активів уряду, не допускаючи розбудови нових аналогічних фондів без нагальної потреби в них. Здійснення державних капіталовкладень вимагає прозорості при прийнятті рішень, що є особливо важливим в умовах труднощів, які переживає економіка при переході до ринкових відносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Государственные финансы: Учеб, пособие для студентов экон, вузов и фак./ В.М.Федосов, Л.Д.Буряк, Д.Д.Бутаков и др.; под ред. В.М.Федосова, С.Я.Огородника и В.Н.Суторминой. -К.: Лыбидь, 1991. - 276с.
2. A Manual on Government Finance Statistics / International Monetary Fund, 1986. - 373p.
3. Corruption, Public Investment and Growth Prepared by Vito Tanzi and Hamid Davoodi / IMF WP/97/139, October 1997. - 23p.
4. Heilbroner, Robert and Peter Bernstein. The Debt and the Deficit. False Alarms / Real Possibilities. - W.W. Norton and Company. New York - London. - 1989. - 146p.
5. How to Measure the Fiscal Deficit. Analytical and Methodological Issues. Edited by Mario I. Blejer and Adrienne Cheasty. - IMF, 1993.-389p.
6. A.Ouanes Macroeconomic Accounting and Analysis in Transition Economies. - IMF: Washington, D.C., 1997.-183p.
7. A.Premchand. Government Budgeting and Expenditure Controls. Theory and Practice. - IMF: Washington, D.C., 1983. -530p.

СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ПОЛІССЯ І ШЛЯХИ її ЗНИЖЕННЯ

Голляка І.Г.,
Тисельський М.Я.,
Мазур О.В.,
м.Рівне

На прикладі сільгосппідприємств Сарненського району проаналізовано собівартість продукції рослинництва в зоні Полісся Рівненської області та визначені основні шляхи скорочення витрат виробництва.

На примере сельхозпредприятий Сарненского района проанализовано себестоимость продукции растениеводства в зоне Полесья Ровенской области и

определены основные пути сокращения издержек производства.

Cost-price ofplant-growing production in the Polissia-zone of the Rivne region is analysed on the example of Sarny region agricultural enterprises. The main ways of production lack shortening are defined in the work.

Аналіз сучасного стану, що склався в галузі рослинництва сільськогосподарських підприємств зони Полісся Рівненської області, свідчить про переважання в ній негативних тенденцій. За період її реформування порівняно з 2002р. виробництво продукції на 1 га сільгоспугідь зменшилось в 2,5 рази, продуктивність праці знизилась в 2,2 рази. Водночас різко знизився рівень прибутковості і зросли витрати галузі.

На загострення ситуації в рослинництві вплинуло багато факторів. Одним з них є збільшення витрат виробництва при великому його спаді.

Вирішення проблеми зниження собівартості рослинницької продукції тісно пов'язане із збільшенням її обсягів в розрахунку на одиницю земельної площі. Покажемо це на прикладі поліських сільськогосподарських підприємств Сарненського району (табл.1).

Таблиця 1

Залежність собівартості продукції рослинництва від обсягів її виробництва в сільськогосподарських підприємствах Сарненського району, 2001-2002рр.

Показники	Групи підприємств за виробництвом продукції в співставних цінах 2000р. на 1 га сільгоспугідь, грн.				В середньому по всіх підприємствах
	I – до 120	II – 121 - 200	III – 201 - 280	IV – понад 280	
Кількість підприємств у групі	5	7	8	7	27
Виробництво продукції на 1 га сільгоспугідь, грн.	103	162	240	514	258
Витрати на 1 грн. валової продукції – всього, грн.	2,06	1,12	1,07	0,93	1,08
в тому числі:					
оплата праці	0,29	0,17	0,15	0,12	0,15
матеріальні витрати	1,24	0,78	0,69	0,63	0,72
з них:					
насіння і садивний матеріал	0,55	0,25	0,23	0,18	0,24
мінеральні добрива	0,04	0,03	0,03	0,04	0,03
нафтопродукти	0,26	0,21	0,19	0,17	0,20
електроенергія	0,03	0,02	0,03	0,02	0,02
запасні частини, ремонтні і будівельні матеріали для ремонту	0,20	0,10	0,08	0,09	0,09
оплата послуг і робіт, що виконані сторонніми організаціями	0,08	0,08	0,06	0,07	0,07
амортизація основних засобів	0,28	0,10	0,11	0,08	0,10
інші витрати	0,25	0,07	0,12	0,10	0,11

Як видно з таблиції, виробництво рослинницької продукції обходиться дешевше перш за все в тих господарюючих суб'єктах, де вища продуктивність вирощуваних культур. В групі підприємтсв з найбільш високою врожайністю полів (четверта) собівартість одиниці продукції в 2,2 рази нижча порівняно з першою групою, де продуктивність культур найнижча. В четвертій групі підприємств проти першої фактичні витрати на зарплату менші в 2,4 рази, матеріальні витрати - в 2 рази, амортизаційні відрахування - в 3,5 рази. Абсолютна частка витрат на насіння і садивний матеріал знижується в 3,1 рази, на нафтопродукти - в 1,5, запасні частини, ремонтні і будівельні матерілаи в 2,2, оплату послуг і робіт, що виконуються сторонніми організаціями, - в 1,1 рази.

Залежність собівартості продукції рослинництва від рівня затрат праці підтверджується даними групування сільгосппідприємств Сарненського району, наведеними в таблиці2.

Таблиця 2

Залежність собівартості продукції рослинництва від рівня затрат праці в сільськогосподарських підприємствах

Групи підприємств за рівнем затрат праці на 1 грн. валової продукції в співставних цінах 2000р.,	Кількість підприємств люд.-год.у групі	Затрати праці на 1 грн. валової продукції, люд.-год.	Витрати на 1 грн. валової продукції, грн.
I-до 0,10	5	0,09	0,87
II-0,101 -0,15	10	0,13	1,02
III-0,151 -0,20	6	0,18	1,24
IV - понад 0,20	6	0,34	1,35
В середньому	27	0,13	1,08

В першій групі суб'єктів господарювання з найменшими затратами праці на одиницю рослинницької продукції собівартість її нижча на 35,6% порівняно з четвертою групою, де затрати праці найбільші. Скорочення їх на 0,25 люд. - год. сприяє зниженню витрат на 1грн. валової продукції на 0,48 грн. (з 1,35 до 0,87 грн.). Для зниження собівартості продукції рослинництва необхідно здійснити систему агротехнічних, організаційно господарських та інших заходів, направлених на раціональне використання землі, матеріальних і трудових ресурсів, підвищення урожайності сільськогосподарських культур, поліпшення якості продукції, зменшення витрат виробництва та ін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ластовецький В. Класифікація витрат виробництва// Економіка України.- 1999,- №3.- С.78-81.
2. Хмиль Т., Шашмирева Л. Оптимизация прибыли, обьема выпуска продукции и издержек производства/ / Бизнес Информ,-1999,- №13-14,- С.118-119.
3. Царенко О.М. Економічний аналіз діяльності підприємств агропромислового комплексу: Навч. Посіб.- К.: Вища шк- 1998,- С.168-195.

УДК 373.61

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Далюк Н.Я.

Міжнародний університет "РЕП" ім. акад. Степана Дем'янчука

У статті розглядаються концептуальні засади та визначаються стратегічні підходи до процесу підготовки кадрів з вищою освітою, орієнтованого на пошук довготермінових конкурентних переваг. Обгрунтовується класифікація стратегічної інформації для оптимальної організації маркетингової діяльності вищих навчальних закладів у сучасних вітчизняних соціально-економічних умовах.

Проблема вищої освіти - частина загальноекономічних проблем держави,оскільки формування освіти взагалі і вищої, зокрема, залежить від соціально-економічного устрою країни, масштабів людського потенціалу, рівня розвитку економіки.

Останнім часом сфера вищої освіти зіткнулася з багатьма проблемами, притаманними майже усім сферам економічної діяльності на шляху перебудови економіки. Найперше з відсутністю законодавчої бази, яка б визначала політику формування вищої освіти. Крім того, відбувається втрата у цій сфері регулюючої ролі держави, у результаті чого вищі навчальні заклади поставлені перед проблемою самозабезпечення. Це, в свою чергу, призводить до структурних перекосів у системі підготовки кадрів, їхньої невідповідності потребам ринку праці.

Якщо у період 1995-1998 рр. середньорічний темп приросту вищих навчальних зак-